

IZVJEŠTAJ O RADU INSPEKCIJSKIH SLUŽBI UPRAVE ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE ZA JUN 2019. GODINE

INSPEKCIJA ZA HRANU

Unutrašnja kontrola

U izvještajnom periodu vršena je pojačana kontrola objekata za pripremu, obradu i posluživanje hrane u hotelima, restoranima i objektima brze hrane u cilju utvrđivanja stepena usaglašenosti zahtjeva higijene i drugih zahtjeva bezbjednosti hrane, a u skladu sa Planom za kontrolu hrane u ljetnoj turističkoj sezoni i Godišnjim planom kontrole objekata za 2019.godinu.

Sprovedene su i ad hoc kontrole po prijavi građana ili po dobijanju bilo kakvih saznanja da se u prometu nalazi nebezbedna hrana.

Inspektori za hranu su kontrolisali da li subjekti u poslovanju hranom izvršavaju obaveze utvrđene zakonom o bezbjednosti hrane i da li tokom prodaje, čuvanja, prerade, proizvodnje i distribucije hrane sprovode sve propisane postupke kojim se obezbjeđuje da na tržište odnosno do krajnjeg potrošača dođe samo bezbedan proizvod, propisno upakovan i označen. Kontrolisano je i porijeklo/sledljivost hrane, rokovi upotrebe i opšta senzorna svojstva hrane zatečene u prometu, zahtjevi za označavanje/ informisanje potrošača o hrani i dr. Vršena je redovna planirana kontrola objekata za proizvodnju hrane i objekata za skladištenje i prodaju na veliko hrane, uključujući i kontrolu transporta hrane koja zahtijeva temperaturni režim čuvanja i transporta.

Predmet pojačanog inspekcijskog nadzora u izvještajnom periodu bili su, pored objekata određenih navedenim planovima i hoteli, restorani, odmarališta, etno sela i drugi objekti sa većim obimom prometa hrane, u primorskim i sjevernim opštinama, a koji ne obavljaju djelatnost tokom cijele godine ili koji su tek počeli sa radom u ovom periodu.

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u saradnji sa Pčelarskim savezom Crne Gore definisala je ciljne aktivnosti u cilju sprječavanja prodaje meda sumnjivog kvaliteta pod oznakom domaćeg crnogorskog meda. Cilj aktivnosti je prvenstveno zaštita potrošača od prevara ali i unaprjeđenja stanja u ovoj oblasti i stvaranje uslova za bolju prepoznatljivost i dostupnost domaćeg meda.

Kontinuirano se vrši uzmanje uzoraka hrane stavljene na tržište po Programima monitoringa bezbjednosti hrane u 2019.godini.

U unutrašnjoj kontroli u izvještajnom periodu izvršen je nadzor u 353 objekta u kojima se obavlja poslovanje hranom. U kontrolisanim objektima utvrđeno je 113 nepravilnosti koje su se odnosile na neodržavanje higijene uređaja, prostorija, opreme, nehigijensko rukovanje hranom tokom obrade i čuvanja hrane, zatečenu hranu u prometu isteklog roka upotrebe ili neposjedovanje rješenja o upisu objekta u Registar registrovanih objekata za hranu.

Zbog utvrđenih nepravilnosti u unutrašnjoj kontroli, inspektori su preduzeli 77 upravnih mjera i to:

- 8 rješenja o otklanjanju infrastrukturnih neusaglašenosti u određenom roku;
- 7 rješenja o privremenoj zabrani obavljanja djelatnosti obrade i pripreme hrane do otklanjanja nepravilnosti;
- 6 rješenja o stavljanju van prometa i uništavanju nebezbedne hrane;
- 31 ukaz o otklanjanju nedostataka manjeg rizika za čije otklanjanje je potrebno kratko vrijeme;
- 25 izrečenih prekršajnih naloga (14.140 eura);

U izvještajnom periodu izvršeno je 38 kontrola izvršenja mjera naloženih u prethodnom periodu.

Obučena i ovlašćena lica zaposlena u Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove su tokom juna 2019. godine izvršila uzorkovanje 503 uzorka sira i kajmaka proizvedenih na registrovanim poljoprivrednim gazdinstvima za laboratorijsku provjeru mikrobioloških kriterijuma na poljoprivrednim gazdinstvima. U slučajevima neusaglašenosti donijeta su rješenja o privremenoj zabrani stavljanja sira ili kajmaka na tržište do otklanjanja uzroka neusaglašenosti i ponovne laboratorijske provjere.

Kontrola pri uvozu hrane i materijala i predmeta koji dolaze u kontakt sa hranom

U junu 2019. godine, po zahtjevu subjekata u poslovanju hranom, izvršen je pregled 1777 pošiljki hrane neživotinjskog porijekla iz uvoza i 397 pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Pregledom je utvrđivana validnost i ispravnost prateće propisane dokumentacije (dokumentacijski pregled), izvršen je pregled sadržaja pošiljki, oznaka, pakovanja, količina, uključujući i provjeru temperaturnih lista tokom prevoza hrane (identifikacioni pregled), zatim fizički pregled tj. provjera hrane organoleptičkim pregledom i uzimanjem uzoraka za laboratorijsko ispitivanje radi provjere ispunjenost propisanih zahtjeva bezbjednosti i kvaliteta.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost), uzeto je 473 uzoraka hrane, a od pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom uzeto je 26 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 26,60 % pošiljki hrane koja podliježe nadzoru inspekcije za hranu i 6,54 % pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt sa hranom.

Nakon izvršenih pregleda i utvrđivanja usaglašenosti proizvoda sa propisanim zahtjevima inspektori za hranu su donijeli 1773 rješenja o odobravanju uvoza i stavljanju u promet bezbjednih pošiljki hrane i 397 rješenja o stavljanju u promet pošiljki predmeta i materijala koji dolaze u kontakt s hranom.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pregledu inspekcije za hranu

Tokom juna od ukupnog broja pregledanih pošiljki iz uvoza, hrane neživotinjskog porijekla u nadležnosti inspekcije za hranu, zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti, zabranjen je uvoz i stavljanje u slobodan promet 4 pošiljke hrane u količini od 1.423,80 kg zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima bezbjednosti (liker - zbog utvrđivanja povećanog sadržaja etanola, himalajska so - zbog smanjenog sadržaja joda i pekarski proizvodi – zbog navođenja netačnih nutritivnih i zdravstvenih tvrdnji na oznaci proizvoda).

Postupanje po inicijativama

U junu Inspekciji za hranu je podnijeto 19 inicijativa/prijava (odgovoran.me, pisane i telefonske prijave) koje su se odnosile na proizvode isteklog roka upotrebe, izmijenjenu boju i miris određene hrane. Po svakoj zaprimljenoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa koji su ostavili svoje podatke (mejl, adresu, telefon).

VETERINARSKA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Veterinarski inspektori su u junu vršili inspekcijski nadzor nad sprovođenjem mjera iz Programa obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja, radom veterinarskih ambulanti, kontrolu identifikacije i registracije životinja, kontrolu ispunjenosti karantinskih uslova za smjestaj životinja, kontrolu zaštite dobrobiti životinja u objektima za držanje i uzgoj životinja, kontrolu rada objekata za promet hranom za životinje (petšop) i prometom životinja.

Takodje, u okviru Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja učestvovali su u sprovođenju Mjere 1 IPARD programa – kontrola uslova ispunjenosti zaštite dobrobiti životinja.

Cilj kontrola je bio provjeriti stepen ispunjenosti propisanih zahtjeva u oblastima nadzora kao i u odnosu na utvrđene nepravilnosti preduzeti srazmjerne upravne mjere i radnje.

U izvještajnom periodu izvršeno je ukupno 1964 pregleda.

U unutrašnjoj kontroli izvršeno je 767 pregleda.

Kontrole su sprovedene u oblasti zaštite dobrobiti životinja - ukupno 70, kontrola identifikacije i registracije životinja na gazdinstvima (goveda, ovce, koze i svinje) –119; 31 kontrola rada veterinarskih ambulanti i kontrola upotrebe veterinarskih lijekova, 4 kontrole o ispunjenosti uslova za smještaj životinja u karantinu, 6 kontrola prometa životinja na stočnoj pijaci, 1 kontrola izložbe pasa; 485 kontrola sprovođenja mjera po Programu obaveznih mjera zdravstvene zaštite životinja – vakcinacija protiv bolesti plavog jezika, kvrgave kože goveda i vakcinacija svinja protiv klasične kuge svinja, kao i kontrola I&R životinja i prijava kretanja, kontrola u oblasti zdravlja životinja koje obuhvataju mjere po monitoringu određenih zaraznih bolesti životinja i zoonoza kao i postupanja po prijavi sumnje odnosno potvrđenih slučajeva bolesti – mjere za spriječavanje širenja i iskorijenjivanja zaraznih bolesti životinja i zoonoza, sa preduzimanjem propisanih mjera – ukupno 12 nadzora i donijeto je 12 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja, izvršeno 8 kontrolnih pregleda radi provjere ispunjenosti naloženih mjera; donijeto je 7 rješenja o opservaciji pasa i mačaka na opasnu zaraznu bolest bjesnilo po prijavi epidemiološke službe nadležnih zdravstvenih ustanova o ujedru pasa i mačaka, izvršeno i 2 kontrola po inicijativama i prijavama građana, NVO i drugih.

Nakon sprovedenih pregleda, inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje:

- izdato 7 rješenja o opservaciji pasa i mačaka radi isključivanja sumnje na bjesnilo;
- 12 rješenja sa mjerama za suzbijanje i iskorijenjivanje zaraznih bolesti životinja i zoonoza;
- 10 ukaza o otklanjanju nepravilnosti kod subjekata nadzora;
- 1 rješenje o otklanjanju nepravilnosti;
- 9 prekršajnih naloga.

Tokom juna, veterinarski inspektori su vršili, u skladu sa radnim nalogom, kontrolu proizvodnje i prometa hrane u unutrašnjem prometu u registrovanim i odobrenim objektima, uzimanje uzoraka po Programu monitoringa rezidua, mikrobioloških kriterijuma, monitoringa listerije, monitoringa kontaminanata, monitoring nepoželjnih supstanci u hrane za životinje, monitoring pesticida kao i preglede objekata za proizvodnju sira na gazdinstvima poljoprivrednih proizvođača.

Takođe, izvršeno je uništavanje 580 kg meda iz unutrašnjeg prometa koji nijesu ispunjavali zahtjeve bezbjednosti odnosno zahtjeve za informisanje potrošača o hrane.

Spoljnotrgovinski promet (uvoz, tranzit, izvoz živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla)

Granična veterinarska inspekcija je u junu 2019. godine vršila pregled živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla pri uvozu u Crnu Goru na sledećim graničnim inspeksijskim mjestima: Luka Bar, Aerodrom Podgorica, Božaj, Debeli Brijeg, Ilino Brdo, Dobrakovo i željeznička stanica Bijelo Polje, Kula, i na graničnom prelazu Dračenovac, 2 puta nedeljno, za uvoz životinja i proizvoda životinjskog porijekla, i Ranče, takođe 2 puta nedeljno, za uvoz hrane za životinje koja podliježe veterinarskoj kontroli.

U izvještajnom periodu izvršen je pregled 1.197 pošiljki koje podliježu veterinarskom pregledu namjenjenih uvozu, tranzitu ili izvozu.

Pri uvozu, izvršen je pregled 940 pošiljki živih životinja, hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje životinjskog porijekla.

Pošiljke živih životinja namjenjenih daljem uzgoju su upućene u karantin, radi ispitivanja zdravstvenog stanja, prije puštanja u slobodan promet.

Izdato je 939 rješenja o stavljanju u slobodan promet pošiljki životinjskog porijekla i hrane za životinje.

Pregled svake, pojedinačne pošiljke, obuhvatao je sledeće:

- **pregled dokumentacije**, tj. komercijalnih dokumenata, po potrebi i drugih dokumenata koji prate pošiljku;
- **identifikacioni pregled**, tj. provjeru da sertifikati ili drugi dokumenti koji prate pošiljku odgovaraju oznakama i sadržaju pošiljke; i
- **fizički pregled**, tj. provjera same hrane, uključujući provjeru prevoznog sredstva, pakovanja, označavanja i temperature, uzimanje uzoraka za laboratorijsko ispitivanje i ostale potrebne provjere kako bi se potvrdila ispunjenost zahtjeva utvrđenih propisima o bezbjednosti hrane.

Od ukupnog broja pregledanih pošiljki hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza, za laboratorijska ispitivanja propisanih zahtjeva bezbjednosti (mikrobiologija, kontaminanti, rezidue pesticida, radioaktivnost) i kvaliteta, uzeto je 150 uzoraka.

Laboratorijski je ispitano 15,95% pošiljki iz uvoza.

Takođe je vršena i provjera zdravstvenog statusa uvezenih životinja tokom trajanja karantina na određene bolesti koje se tom vrstom životinja mogu unijeti u Crnu Goru, a u skladu sa propisima.

Nebezbedne/odbijene pošiljke hrane životinjskog porijekla i hrane za životinje iz uvoza koja podliježe pregledu veterinarske inspekcije

U junu, jedna pošiljka, 11.500 kg konzumnih jaja je vraćena ino isporučiocu (povraćaj u zemlju izvoznicu) zbog neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima.

Kontrola provoza (tranzit) živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Za pošiljke u tranzitu preko teritorije Crne Gore, na ulaznim graničnim inspeksijskim mjestima izvršen je dokumentacijski pregled za ukupno 191 pošiljku živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla, za koje su izdata rješenja o dozvoli tranzita preko teritorije Crne Gore (191 rješenje).

Kontrola izvoza živih životinja i proizvoda životinjskog porijekla

Tokom juna izvršen je pregled i izdato je ukupno 66 serifikata za pošiljke životinjskog porijekla i hrane za životinje namjenjenih izvozu i za nekomercijalno kretanje kućnih ljubimaca.

Postupanje po inicijativama

U junu veterinarskoj inspekciji je podneseno 8 inicijativa/prijava koje su se u najvećoj mjeri, odnosile na prijavu nepoštovanja propisa o načinu držanja i postupanja sa životinjama. Po svakoj inicijativi izvršen je pregled, a o preduzetim mjerama i radnjama obaviješteni su podnosioci inicijativa za koje su posjedovani potrebni podaci (mejl, adresa).

FITOSANITARNA INSPEKCIJA

Unutrašnja kontrola

Fitosanitarni inspektori su u junu vršili inspekcijski nadzor zdravstvene zaštite bilja, nadzor u objektima za proizvodnju i promet sjemenskog i sadnog materijala poljoprivrednog bilja, u objektima za promet sredstava za ishranu i zaštitu bilja na veliko i malo, kao i upotrebu pesticida i đubriva na poljoprivrednim gazdinstvima upisanim u registar.

Cilj kontrola je provjera stepena ispunjenosti propisanih zahtjeva u skladu sa propisima iz oblasti zdravstvene zaštite bilja, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, bezbjednosti hrane i drugih zakona iz nadležnosti ove inspekcije.

U izvještajnom periodu su nastavljene kontrole u oblasti bezbjednosti hrane odnosno rezidua pesticida i drugih kontaminenata u hrani. Vršena je kontrola zdravstvenog stanja bilja: uzorkovanje zemljišta po posebnom nadzoru za krompirove cistolike nematode (KCN), kontrola rasada paradajza na Pepino mosaic virus i štetne organizme: CTV virusa, *Ralstonia solonace* arum., *Phytophthora spp.*, *Xylella fastidiosa*, kontrola kvaliteta, sertifikacije i zdravstvenog stanja sjemenskog i sadnog materijala, kontrola propisanih uslova za rasadnike, kontrola objekata za promet pesticida i đubriva u pogledu ispunjenosti propisanih uslova, kontrola registrovanih sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kvaliteta sjemena i sadnog materijala u prometu, kao i uslova u objektima za njihovo skladištenje i čuvanje.

U izvještajnom periodu u unutrašnjoj kontroli izvršeno je ukupno 126 inspekcijskih pregleda.

Broj inspekcijskih pregleda na osnovu:

- zakona o zdravstvenoj zaštiti bilja (88);
- zakona o sadnom materijalu (6);
- zakona o sjemenskom materijalu (11);
- zakona o sredstvima za ishranu bilja (7);
- zakona o sredstvima za zaštitu bilja (7) i
- zakona o bezbjednosti hrane (7).

Tokom navedenih inspekcijskih kontrola fitosanitarnih inspektora uzeto je 175 uzoraka.

Zbog utvrđenih nepravilnosti inspektori su preduzeli upravne mjere i radnje, u skladu sa principom srazmjernosti, kojima se obezbjeđuje eliminisanje rizika i to 1 rješenje o uništenju palmi.

U izvještajnom periodu u primorskim opštinama nastavilo se sa sprovođenjem fitosanitarnih mjera i po posebnom akcionom planu i u junu su kontrolisani izvještaji o izvršenim hemijskim tretiranjima palmi i nastavljeno je sa fitosanitarnom mjerom uništavanja palmi.

Apelujemo na sve držaoce bilja čije palme pokazuju simptome napada da bez odlaganja sprovedu mjeru uništavanja palmi!

Kontrola uvoza

Fitosanitarni inspektori su u junu vršili kontrolu uvoza hrane biljnog porijekla (voće, povrće, žitarice i ostala hrana biljnog porijekla koja je podvrgnuta jednostavnom procesu prerade mljevenjem, sušenjem i sl.), hrane neživotinjskog porijekla koja podliježe pojačanim službenim kontrolama na mjestima unošenja i hrane za životinje biljnog porijekla, sjemena i sadnog materijala, sredstava za zaštitu i ishranu bilja, kao i bilja, biljnih proizvoda i objekata pod nadzorom sa aspekta zdravstvene zaštite.

Fitosanitarna inspekcija je u junu izvršila pregled ukupno 1888 pošiljki (uvoz/izvoz) i to:

- 1299 pošiljki pri uvozu;
- 55 pošiljki u provozu;
- 57 pošiljki za reexport;
- 467 pošiljki za izvoz i
- 2 ovjere carinskih deklaracija.

Izdato je 5 rješenja o zabrani uvoza pošiljki i 3 rješenja za uništenje pošiljki.

Ukupno je uzeto 303 uzoraka pri uvozu od čega je za 5 uzoraka laboratorijski utvrđeno da ne odgovaraju propisanim zahtjevima.

U junu mjesecu, ukupno je uzorkovano je i laboratorijski ispitano 23,34% pošiljki iz uvoza.

Nebezbjedne/odbijene pošiljke

Zbog utvrđenih neusaglašenosti sa propisanim zahtjevima **zabranjen je uvoz**: 4 pošiljke paprike težine 30.650,00 kg, 1 pošiljke hrana za životinje 5.400,00 kg, **a uništeno je**: 1 pošiljka banane u količini od 1.269,80 kg, 1 pošiljka paleta u količini od 20 kom i 1 pošiljka sadnog materijala u količini 16 kom.

Nebezbjedne uništene/odbijene pošiljke

Br.	Datum	Proizvod	Količina (kg)	Neusaglašenost	Razlog	MDK utvrđena	MDK propisana
1.	10.06.2019.	paprika	7.614,00	rezidue pesticida	methomyl	0,06	0,02
2.	18.06.2019.	paprika	6.718,00	rezidue pesticida	methomyl	0,17	0,02
3.	20.06.2019.	paprika	4.348,00	rezidue pesticida	chlorfenapyr	0,26	0,1
4.	24.06.2019.	paprika	11.970,00	rezidue pesticida	propiconazole	0,11	0,05
5.	27.06.2019.	hrana za životinje - smješa za ishranu junadi	5.400,00	rezidue pesticida	methomyl	0,07	0,02
6.	27.06.2019.	banane	1.269,80	kvalitet	kvalitet	/	/
7.	27.06.2019.	palette	20 kom	neoznačeni drveni materijal za pakovanje	štetni organizmi	/	/
8.	28.06.2019.	sadni materijal kestena, kivi	16 kom	nepostojanje prateće dokumentacije	štetni organizmi	/	/

Kontrola izvoza

Fitosanitarna inspekcija je pri izvozu izvršila pregled 524 pošiljke i izdala: 467 fitosertifikata za izvoz: merkantilnog krompira, pečuraka (suvi vrganj), ljekovitog bilja: žalfija; rezane drvene građe i hrane za životinje i 57 fitosertifikata za reexport.